

Aktuality z Evropské unie od Stálého zastoupení ČAK v Bruselu

(leden 2022)

★ Lhůta pro podání stížnosti k ESLP se zkracuje na čtyři měsíce od konečného vnitrostátního rozhodnutí

Od 1. února 2022 bude lhůta pro podání stížnosti k Evropskému soudu pro lidská práva čtyři měsíce, ode dne, kdy bylo přijato konečné vnitrostátní rozhodnutí. Zkrácení lhůty pro podání stížnosti k Soudu z šesti na čtyři měsíce vyplývá z Protokolu č. 15 k Evropské úmluvě o lidských právech. Text pozměňující Úmluvu vstoupil v platnost 1. srpna 2021 a stanovil přechodné období, než změna vstoupí v platnost. Přechodné období končí 1. února 2022 a od této chvíle bude nutné dodržovat tuto novou čtyřměsíční lhůtu. Tato lhůta je jednou z podmínek přijatelnosti, které jsou stanovené v článku 35 Úmluvy.

Důvodová zpráva k Protokolu č. 15 k EÚLP je v angličtině k dispozici zde: https://www.echr.coe.int/Documents/Protocol_15_explanatory_report_ENG.pdf

★ Francie předsedá Radě EU

Od začátku ledna 2022 předsedá Francie Radě EU. V červnu 2022 Francie předá pomyslný štafetový kolík v předsednictví Česku. Dne 19. ledna francouzský prezident Macron představil poslancům EP hlavní cíle a politickou strategii Francie během následujícího půl roku. Prezident Macron v rozpravě zdůraznil, že EU musí využít dialogu k získání zpět těch, kteří se „vzdalují“ demokratickým principům. Poslance ujistil, že prioritou francouzského předsednictví budou legislativní návrhy, které zvýší zaměstnanost, zajistí důstojné platy, sníží rozdíly v odměňování žen a mužů, zaručí práva zaměstnancům platform, budou bojovat proti diskriminaci a zajistí vyváženost zastoupení žen a mužů ve správních radách podniků. Navrhl rovněž zahrnout právo na interrupci do Listiny základních práv Evropské unie. Mezi hlavní priority Francie dále patří ekologická a digitální transformace, ochrana hodnot a zájmů EU, rozvíjení evropské vize prostřednictvím kultury a společných dějin. V oblasti obrany prezident Macron zdůraznil, že Evropa musí být schopna předvídat rizika a zajistit svou vlastní bezpečnost.

Dále se jednotliví francouzští ministři zúčastnili jednání s výbory EP, kde poslancům představili konkrétní priority v oblasti mezinárodního obchodu, hospodářské a měnové

politiky, zemědělství, vnitřního trhu a ochrany spotřebitele, práv žen a genderové rovnosti a několika dalších oblastí.

Více ke konkrétním prioritám, které francouzští ministři představili výborům EP je k dispozici zde: <https://www.europarl.europa.eu/news/en/press-room/20220119IPR21311/french-presidency-briefs-the-european-parliament-s-committees-on-its-priorities>

Webové stránky francouzského předsednictví jsou k dispozici zde: <https://presidence-francaise.consilium.europa.eu/en/>

Evropské justičního vzdělávání – Zpráva 2021

Generální ředitelství Komise pro spravedlnost a spotřebitele (DG JUST) zveřejnilo výroční zprávu o Evropském justičním vzdělávání za rok 2020. Tato zpráva sleduje kvantitativní a kvalitativní cíle stanovené evropskou strategií justičního vzdělávání na období 2021–2024 (Informace o strategii jsou k dispozici zde: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/HTML/?uri=CELEX:52020DC0713&from=EN>).

Zpráva potvrzuje, že rok 2020 byl pro justiční vzdělávání v mnoha ohledech výjimečný. Pandemie COVID-19 měla dopad nejen na životy jednotlivců, podniků, ale byla také výzvou pro vzdělávací instituce. Vzdělávací aktivity musely být zrušeny nebo narychlo zorganizovány online. I přesto byl v roce 2020 rekordní celkový počet justičních pracovníků, kteří absolvovali školení o právu EU. Bližší pohled na statistiky však ukazuje snížení počtu vyškolených justičních pracovníků pro většinu členských států. Nárůst celkového počtu justičních pracovníků, kteří absolvovali školení týkající se práva EU je způsoben především nárůstem vzdělávacích aktivit pro advokáty v EU a přesunem vzdělávacích aktivit pro advokáty v Itálii do online programů.

Poměr pracovníků účastnících se odborného vzdělávání v oblasti práva EU je následující: 26,39 % (21 809) všech soudců EU; 20,43 % (7127) všech státních zástupců EU; 8,91 % (16 185) všech zaměstnanců soudů a státních zastupitelství EU; 21,63 % (194 130) všech advokátů v EU v soukromé praxi; 21,25 % (9 661) všech notářů EU.

V roce 2020 se školení v oblasti práva EU zúčastnilo více advokátů než kdykoli předtím, zejména díky výsledkům několika členských států (Bulharsko, Chorvatsko, Itálie a Slovinsko). Problémem stále zůstává nedostatek údajů od soukromých poskytovatelů vzdělávacích aktivit. Žádní soukromí poskytovatelé neposkytli údaje, i když v některých členských státech na ně advokáti ve značném počtu spoléhají.

Do roku 2024 by se průběžného školení o právu EU mělo každoročně účastnit 15 % všech advokátů v EU. V roce 2020 byl tento cíl i přes pandemii COVID-19 díky vysokému počtu účastníků online školení překonán. Více než polovina členských států, za které byly obdrženy odpovědi, však nedosáhla cíle 15 %.

Zpráva je v angličtině k dispozici zde: <https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/european-judicial-training-2021-web-final.pdf>

Fond na ochranu duševního vlastnictví malých a středních podniků v EU

Komise a Úřad Evropské unie pro duševní vlastnictví (EUIPO) spustily dne 10. ledna nový fond EU pro malé a střední podniky. Tento fond nabízí poukázky pro malé a střední podniky se sídlem v EU, které mají pomoci chránit práva duševního vlastnictví. Jedná se o druhý fond EU pro malé a střední podniky, jehož cílem je podporovat tyto podniky během oživení po pandemii COVID-19, zelené a digitální transformace v příštích třech letech (2022–2024). Fond EU pro malé a střední podniky bude poskytovat podporu na proplacení poplatků účtovaných členskými státy za diagnostické služby v oblasti duševního vlastnictví (IP Scan); proplacení poplatků účtovaných úřady pro duševní vlastnictví za zápis ochranných známek a průmyslových vzorů; proplacení poplatků účtovaných Světovou organizací pro duševní vlastnictví za získání ochrany v oblasti ochranných známek a průmyslových vzorů; proplacení poplatků účtovaných vnitrostátními patentovými úřady za zápis patentů v roce 2022.

Webové stránky Fondu jsou k dispozici zde: <https://euipo.europa.eu/ohimportal/en/online-services/sme-fund>

Komise: Veřejná konzultace k Evropskému aktu o svobodě sdělovacích prostředků

Dne 10. ledna Komise otevřela veřejnou konzultaci ohledně připravovaného Evropského aktu o svobodě sdělovacích prostředků. Tato iniciativa má zajistit pluralitu a nezávislost médií na vnitřním trhu v EU. Cílem konzultace je shromáždit názory o nejdůležitějších otázkách, které ovlivňují fungování vnitřního mediálního trhu, včetně různých typů vměšování do sdělovacích prostředků nebo ekonomických trendů. Konzultace zahrnuje tři hlavní oblasti týkající se mediálních trhů. První se zaměřuje na transparentnost a nezávislost (např. kontrola transakcí na mediálním trhu, transparentnost vlastnictví sdělovacích prostředků a měření sledovanosti), druhá na podmínky jejich zdravého fungování (např. informování veřejnosti o různorodých názorech, mediální inovace na trhu EU) a třetí na spravedlivé přidělování státních prostředků (např. nezávislost veřejnoprávních sdělovacích prostředků, transparentnost a spravedlivé rozdělení státní reklamy). Příspěvky lze zasílat do 21. března 2022 a Komise by měla návrh aktu předložit ve třetím čtvrtletí roku 2022.

Veřejná konzultace je k dispozici zde: https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/13206-Ochrana-svobody-sdelovacich-prostredku-v-EU-nova-pravidla_cs

Zemřel předseda EP David Sassoli

Dne 11. ledna zemřel předseda Evropského parlamentu David Sassoli. Poslancem Evropského parlamentu byl od roku 2009 a v červenci 2019 byl zvolen předsedou na první polovinu volebního období. Jako oddaný Evropan zdůraznil před několika týdny ve svém projevu na prosincovém zasedání Evropské rady, že „*Evropa potřebuje, a to*

především, nový projekt naděje. Myslím, že tento projekt můžeme vybudovat na základě silného trojího přístupu: Evropa, která inovuje; Evropa, která chrání; a Evropa, která osvětluje.“ Slavnostní uctění jeho památky se uskutečnilo v pondělí 17. ledna při zahájení plenárního zasedání ve Štrasburku.

Dne 18. ledna pak zvolili poslanci EP novou předsedkyní Evropského parlamentu do roku 2024 Robertu Metsolovou (EPP, Malta).

Agentura EU pro azyl zahajuje svou činnost

Dne 19. ledna zahájila svou činnost Agentura EU pro azyl. Tato agentura byla zavedena v rámci Nového paktu o migraci a azylu a má zajistit, aby rozhodnutí o azylu byla přijímána rychlým a spravedlivým způsobem. Standardy přijímání se mají v celé EU sblížovat, což by mělo přinést větší jednotnost rozhodování a sladění azylových systémů členských států.

Webová stránka agentury je k dispozici zde: <https://www.euaa.europa.eu/>

EP: prodloužení mandátu českému členovi Evropského účetního dvora Janu Gregorovi

Evropský parlament hlasoval 19. ledna o obnově části mandátů Evropského účetního dvora. Českému, lotyšskému, polskému a slovinskému členovi končí stávající mandát 6. května 2022. Souhlasné stanovisko k prodloužení mandátu českého člena Evropského účetního dvora Jana Gregora přijali poslanci 656 hlasy pro (22 poslanců bylo proti a 16 se zdrželo hlasování). Jan Gregor je členem Evropského účetního dvora od roku 2016. Předtím byl mimo jiné náměstkem ministra financí České republiky v Sekci veřejné rozpočty. Pro prodloužení mandátu hlasovali poslanci i u lotyšského člena Mihailse Kozlovse a slovinského kandidáta Jorga Kristijana Petroviče. Evropský parlament však požádal Radu, aby neobnovovala mandát polskému členovi Evropského účetního dvora, Markovi Opiolovi. 534 poslanců hlasovalo proti jeho kandidatuře (151 bylo pro, 9 se zdrželo hlasování). Nominace Marka Opioly byla Parlamentem zamítnuta již v roce 2020. Byl však jmenován Radou, která není povinna řídit se doporučením EP.

Ochrana spotřebitelů před zavádějícími recenzemi

Dne 20. ledna zveřejnila Komise a vnitrostátní orgány na ochranu spotřebitelů výsledky celoevropského prověřování spotřebitelských recenzí na internetu („sweep“). Orgány 26 členských států, Islandu a Norska zkontrolovaly spotřebitelské recenze na 223 významných webových stránkách. Téměř dvě třetiny analyzovaných stránek vyvolaly pochybnosti o spolehlivosti recenzí. U 144 z 223 kontrolovaných webových stránek úřady nepotvrdily, že tito obchodníci dělali dost pro to, aby zajistili autentičnost recenzí. Dále bylo zjištěno, že 104 z 223 prověřovaných stránek neinformuje spotřebitele o tom, jak jsou recenze shromažďovány a zpracovávány. Pouze 84 webových stránek zpřístupňuje tyto informace spotřebitelům na samotné stránce s recenzí, zatímco ostatní je zmiňují „malým písmem“. Informace o tom, jak se

předchází falešným recenzím chyběly u 118 stránek. V těchto případech nemají spotřebitelé možnost ověřit, zda recenze napsali spotřebitelé, kteří produkt nebo službu skutečně použili. Na 176 webových stránkách chyběla informace, že pobídkové recenze (např. vyplývající z peněžní odměny) jsou zakázány jejich interními zásadami. Orgány na ochranu spotřebitele dospěly k závěru, že nejméně 55 % kontrolovaných webových stránek porušuje směrnici o nekalých obchodních praktikách, která vyžaduje, aby byly spotřebitelům poskytovány pravdivé informace, které jim umožní informovaný výběr.

Výsledky prováděné kontroly jsou k dispozici zde: https://ec.europa.eu/info/live-work-travel-eu/consumer-rights-and-complaints/enforcement-consumer-protection/sweeps_cs

Rada: závěry o prioritách EU v rámci fór OSN pro lidská práva na rok 2022

Rada přijala 24. ledna závěry o prioritách EU v rámci fór OSN pro lidská práva na rok 2022. V závěrech je potvrzeno odhodlání EU ve všech oblastech své vnější činnosti důsledně dodržovat, chránit a naplňovat lidská práva, demokracii a právní stát. EU se bude zabývat nedávno vzniklými riziky ohrožujícími lidská práva, včetně hybridních hrozeb, a riziky spojenými s technologickým vývojem a změnou klimatu, jakož i přetrvávajícími dopady pandemie COVID-19. EU bude v celosvětovém měřítku i nadále sledovat situaci v oblasti lidských práv a upozorňovat na porušování a zneužívání lidských práv bez ohledu na to, kde k němu došlo.

Závěry Rady jsou v angličtině k dispozici zde: <https://www.consilium.europa.eu/media/53956/st05277-en22.pdf>

Silnější úloha Evropské agentury pro léčivé přípravky

Rada přijala 25. ledna nařízení, kterým se reviduje mandát Evropské agentury pro léčivé přípravky (EMA). Nová pravidla by měla umožnit agentuře sledovat a zmírňovat nedostatek léčivých přípravků a zdravotnických prostředků během závažných událostí a mimořádných zdravotních situací a usnadnit rychlejší schvalování léčivých přípravků pro léčbu či prevenci onemocnění způsobujících krizi v oblasti veřejného zdraví. Právní předpis rovněž formálně zřizuje řídicí skupinu pro sledování nedostatku léčivých přípravků a zdravotnických prostředků a pracovní skupinu pro mimořádné situace, jež se zabývají výše uvedenými úkoly. Přijetí silnějšího mandátu agentury EMA je součástí balíčku, který se týká evropské zdravotní unie. Po formálním podpisu nařízení Evropským parlamentem a Radou bude nařízení vyhlášeno v Úředním věstníku a použije se od 1. března 2022.

EP: EU by měla vytvořit režim sankcí proti dezinformacím

Dne 25. ledna dokončil Zvláštní výbor EP pro zahraniční vměšování (INGE) své osmnáctiměsíční vyšetřování a přijal závěrečná doporučení. V doporučení poslanci

uvádí, že evropská veřejnost a její představitelé si často neuvědomují závažnost hrozby, kterou představují zahraniční autokratické režimy, zejména Rusko a Čína. Nedostatečná obrana usnadnila těmto aktérům převzít kritickou infrastrukturu, provádět kybernetické útoky, rekrutovat bývalé vysoké politiky a šířit polarizaci ve veřejné debatě. To je umocněno mezerami v legislativě a nedostatečnou koordinací mezi zeměmi EU. Členové výboru INGE naléhají na EU, aby zvýšila o těchto hrozbách povědomí veřejnosti prostřednictvím školení a obecných informačních kampaní. Kromě toho by EU měla vytvořit režim sankcí proti dezinformacím. Zpřísnit se musí i pravidla na platformách sociálních médií, které slouží jako prostředek zahraničního vměšování. EP má o doporučeních hlasovat na březnovém plánárním zasedání.

Text schválený výborem INGE je v angličtině k dispozici zde: https://www.europarl.europa.eu/meetdocs/2014_2019/plmrep/COMMITTEES/INGE/DV/2022/01-25/INGEcompromiseamendments_clean_210122_EN.pdf

Komise: prohlášení o digitálních právech a zásadách

Komise navrhla 26. ledna Evropskému parlamentu a Radě, aby podepsaly prohlášení o právech a zásadách, jimiž se bude řídit digitální transformace v EU. Cílem návrhu prohlášení o digitálních právech a zásadách je poskytnout každému jasný záchytný bod o povaze digitální transformace, kterou Evropa podporuje. Má být rovněž vodítkem pro tvůrce politik a podniky při zacházení s novými technologiemi. V prohlášení se zmiňuje cenově dostupná a vysokorychlostní digitální konektivita, dobře vybavené učebny a digitálně zdatní učitelé, bezproblémový přístup k veřejným službám, bezpečné digitální prostředí pro děti, právo odpojit se po pracovní době, dostupnost snadno srozumitelných informací o dopadu digitálních produktů na životní prostředí a kontrolu nad tím, jak jsou osobní údaje uživatelů využívány a komu jsou předávány. Aby se zajistilo, že prohlášení bude mít konkrétní účinky v praxi, navrhla Komise vloni v září, že bude prostřednictvím výroční zprávy o stavu digitální dekády sledovat pokrok v realizaci digitální transformace, vyhodnocovat nedostatky a poskytovat doporučení pro přijetí dalších opatření.

Evropský parlament a Rada by měly návrh prohlášení projednat a nejpozději do léta 2022 jej schválit.

Podrobnější informace k tomuto prohlášení jsou v angličtině dostupné zde: <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/library/declaration-european-digital-rights-and-principles>

Rada: postoj k jednotné nabíječce pro elektronická zařízení

Komise předložila v září 2021 návrh směrnice o jednotné nabíječce. Tato směrnice má zavést jednotný standardní port pro všechny chytré telefony, tablety, digitální fotoaparáty, sluchátka, přenosné reproduktory a videoherní konzole, aby již nebylo třeba kupovat novou nabíječku při každém nákupu nového mobilního telefonu nebo podobného zboží.

Rada se 26. ledna dohodla na mandátu k jednání o návrhu o jednotné nabíječce. Dle Rady se harmonizací nabíjecích rozhraní a technologií rychlého nabíjení zvýší pohodlí spotřebitelů a sníží se množství elektronického odpadu spojeného s výrobou, přepravou a likvidací nabíječek. V zájmu zlepšení informovanosti spotřebitelů doplnila Rada k návrhu přílohu s piktogramem označujícím, zda je nabíječka součástí nabízeného elektronického zařízení, a štítkem uvádějícím specifikace nabíjení. Znění Rady rovněž upřesňuje technické specifikace jednotné nabíječky. Dnešní mandát Rady umožňuje zahájit jednání s Evropským parlamentem, jakmile Evropský parlament zaujme stanovisko.

Přijaté znění mandátu Rady je v angličtině k dispozici zde: <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-5456-2022-INIT/x/pdf>

Návrh nařízení AMLA

Dne 26. ledna 2022 jednal výbor AFCO o návrhu nařízení o zřízení nového orgánu pro boj proti praní peněz (tzv. AMLA). Výbor AFCO se rozhodl poskytnout stanovisko k tomuto návrhu textu, výborům LIBE a ECON, které jsou odpovědné za jeho posouzení. Během výměny názorů stínový zpravodaj za skupinu Zelených Damian Boeselager (DE) uvedl, že jeho skupina chce rozšířit kontrolu AMLA na nefinanční subjekty. V tomto ohledu výslovně zmínil advokátní kanceláře a jejich zapojení do kauzy Pandora Papers. Zpravodaj Scholz souhlasil a dodal, že současné příklady ukazují, že spolupráce s právníky v boji proti praní špinavých peněz není dostatečná. Očekává se, že zpravodaj předloží svůj návrh stanoviska výboru AFCO dne 28. února.

Justiční spolupráce v občanských věcech: nástroj EU o dospělých osobách v ochranném režimu

Komise zahájila veřejnou konzultaci k celounijní spolupráci v oblasti dospělých osob v ochranném režimu. Tato konzultace bude probíhat do 29. března 2022. Počet dospělých osob v tzv. ochranném režimu, které vlastní majetek v jiné zemi EU nebo se do ní přestěhují, neustále roste. Haagská úmluva o mezinárodní ochraně dospělých osob je v platnosti pouze v 10 zemích EU. Účelem veřejné konzultace je posoudit potřebu lepší spolupráce v této oblasti dospělých osob v ochranném režimu na celounijní úrovni. Přijetí rozhodnutí v souvislosti s tímto tématem je Komisí naplánováno na třetí čtvrtletí roku 2022, kdy bude Radě EU předsedat Česko. Problematika dospělých osob v ochranném režimu je proto také součástí sektorových agend českého předsednictví, které se bude zabývat tímto novým evropským nástrojem, který má doplnit Haagskou úmluvu o ochraně dospělých osob.

JUDIKATURA

ESLP: Rozsudek ve věci Ekimdzhiev a další proti Bulharsku (stížnost č. 70078/12) ze dne 11. 1. 2022

Nedostatky v právních zárukách a postupech dohledu nad tajným sledováním a přístupem ke komunikačním údajům v bulharských právních předpisech zapříčinily nesplnění požadavků právní kvality vyžadované Úmluvou

V rozsudku ve věci Ekimdzhiev a další proti Bulharsku (stížnost č. 70078/12) Evropský soud pro lidská práva jednomyslně rozhodl, že došlo k porušení článku 8 (právo na respektování soukromého života a korespondence) Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, a to ve vztahu k tajnému sledování a zároveň v souvislosti s uchováváním a zpřístupňováním komunikačních údajů.

Věc se týkala tajného sledování a systému uchovávání a následného přístupu ke komunikačním údajům v Bulharsku a stížnost iniciovali **2 bulharští advokáti** a 2 bulharské nevládní organizace. Stěžovatelé ve stížnosti uvedli, že povaha jejich profesní činnosti je vystavuje riziku tajného sledování, a to i ze strany státních orgánů a přístupem k jejich komunikačním údajům na základě bulharských zákonů, které je povolují. **Stěžovatelé v rámci stížnosti ale netvrdili, že by byli oni sami skutečně sledováni nebo že by orgány měly přístup k jejich komunikačním údajům.** S odvoláním na článek 8 a článek 13 (právo na účinný právní prostředek nápravy) Úmluvy stěžovatelé zejména tvrdili, že v rámci systému tajného sledování v Bulharsku je možné sledovat komunikaci kohokoli v zemi a v rámci systému uchovávání a následného zpřístupňování údajů o komunikaci v Bulharsku mohly být údaje o komunikaci kohokoli v zemi státním orgánům zpřístupněny. Stěžovatelé namítali, že zákony upravující tyto dvě oblasti tak, jak jsou uplatňovány v praxi, neposkytovaly dostatečné záruky proti svévolnému tajnému sledování či zneužívání tajného sledování a přístupu ke komunikačním údajům. Stěžovali si rovněž, že neměli k dispozici účinný opravný prostředek, kterým by se vůči takovým porušením mohli vymezit.

ESLP ve svém rozsudku zejména konstatoval, že příslušné bulharské právní předpisy upravující tajné sledování nesplňovaly požadavek právní kvality vyžadované Úmluvou a nezajistily, že sledování je možné využít pouze tam, kde je to nezbytně nutné. V této souvislosti ESLP také zaznamenal nedostatky stran soudního dohledu. Pokud jde o ukládání, zpřístupňování a zničení údajů, ESLP shledal, že neexistence jasné právní úpravy vedla k tomu, že tajné údaje ze sledování mohly být použity k nekalým účelům. **Zdůraznil také, že ochrana profesního tajemství (Legal Professional Privilege) byla nedostatečná.** Stejně tak ESLP shledal, že právní předpisy upravující uchovávání a přístup ke komunikačním údajům nesplňovaly požadavek dostatečné právní kvality vyžadované Úmluvou a nebyly schopny omezit takové uchovávání a zpřístupňování pouze na to nezbytně nutné.

Úplné znění rozsudku je k dispozici v anglickém jazyce zde: <https://hudoc.echr.coe.int/fre?i=001-214673>

ESLP: Rozsudek ve věci Atristain Gorosabel proti Španělsku (stížnost č. 15508/15) ze dne 18. 1. 2022

Nedostatečný přístup k obhájci, kterého si stěžovatel sám zvolil a zamezení konzultace i s ustanoveným právním zástupcem (bezplatná právní pomoc/ex off), se kterým se nemohl poradit během výslechu u policie při svém zadržení ve vazbě-izolaci

V rozsudku ve věci Atristain Gorosabel proti Španělsku (stížnost č. 15508/15) Evropský soud pro lidská práva jednomyslně rozhodl, že došlo k porušení článku 6 odst. 1 (právo na spravedlivý proces) a článku 6 odst. 3 písm. c) (právo na právní pomoc podle vlastního výběru) Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod.

Případ se týkal stěžovatelova zadržení, kdy byl umístěn do vazby-izolace (*incommunicado detention*) a skutečnosti, že byl vyslýchán policií bez přítomnosti obhájce. Byl mu sice přidělen obhájce (*bezplatná právní pomoc/ex offo – v originálním znění je uvedeno legal-aid lawyer*), se kterým ale nemohl hovořit a nebylo mu umožněno setkat se s žádným jiným právním zástupcem. Následně, bez přítomnosti obhájce, učinil stěžovatel sebeobviňující prohlášení, která se stala součástí odůvodnění jeho odsouzení za trestné činy terorismu.

ESLP shledal, že zabránění stěžovateli v přístupu k obhájci bez individuálního posouzení konkrétních okolností narušilo spravedlnost následného trestního řízení ve věci, a to především z důvodu usvědčující původní výpovědi stěžovatele, která byla připuštěna jako důkaz. Absence nápravných opatření v průběhu soudního řízení nenapravitelně poškodila jeho právo na obhajobu a proto došlo k porušení článku 6 odst. 1 a článku 6 odst. 3 písm. c) Úmluvy.

ESLP v závěru rozsudku poznamenal, že španělský trestní řád byl v roce 2015 novelizován a v současné době upravuje individuální posouzení konkrétních okolností osob držených ve vazbě-izolaci. Tato novela však na tento případ ještě nemohla být použita.

Úplné znění rozsudku je k dispozici v anglickém jazyce zde: <https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-215166>.

SDEU: Rozsudek ve věci C-55/20 z 13. ledna 2022 – Předběžná otázka Kárné komise advokátní komory ve Varšavě

Soudní dvůr EU rozhodl dne 13. ledna ve věci C-55/20 ohledně žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce předložené Kárnou komisí advokátní komory ve Varšavě. Předběžná otázka se týká výkladu směrnice Evropského parlamentu a Rady 2006/123/ES ze dne 12. prosince 2006 o službách na vnitřním trhu a článku 47 Listiny základních práv Evropské unie. Žádost byla předložena v rámci řízení zahájeného polským ministrem spravedlnosti proti rozhodnutí kárného žalobce, kterým bylo ukončeno šetření zahájené proti advokátovi po závěru o neexistenci kárného provinění.

Soudní dvůr ve svém rozsudku stanovil, že: **Článek 10 odst. 6 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2006/123/ES o službách na vnitřním trh musí být vykládán v tom smyslu, že nemá za následek použitelnost článku 47 Listiny základních práv Evropské unie na odvolací řízení zahájené orgánem veřejné moci před kárnou komisí advokátní komory, jehož cílem je dosáhnout zrušení rozhodnutí, kterým kárný žalobce ukončil šetření vedené vůči advokátovi poté, co dospěl k závěru o neexistenci kárného provinění přičitatelného posledně uvedenému advokátovi, a v případě zrušení tohoto rozhodnutí, vrácení spisu tomuto kárnému žalobci.**

Kárný žalobce advokátní komory ve Varšavě, byl zástupcem nejvyššího státního zástupce v červenci 2017 požádán, aby zahájil kárné řízení proti R. G. z důvodů, že prostřednictvím určitých veřejných prohlášení R. G. údajně překročil meze svobody projevu advokátů a dopustil se kárného provinění z důvodu hrozeb na adresu ministra spravedlnosti. Kárný žalobce zahájil kárné šetření proti R. G., které bylo ukončeno rozhodnutím, v němž uvedený kárný žalobce dospěl k závěru, že ze strany zúčastněného nedošlo ke kárnému provinění. V návaznosti na odvolání podaná ministrem spravedlnosti a státním zástupcem bylo toto rozhodnutí zrušeno a věc byla znovu vrácena kárné komisi. Kárná komise advokátní komory ve Varšavě se v současnosti zabývá odvoláním proti zastavení kárného řízení podaným ministrem spravedlnosti a v rámci tohoto řízení položila předběžnou otázku k SDEU.

Soudní dvůr se nejprve zabýval přípustností předběžné otázky a stanovil, že **Kárná komise advokátní komory ve Varšavě splňuje podmínky požadované k tomu, aby mohla být považována za soud ve smyslu článku 267 SFEU.** Podstatou předložené otázky bylo, zda čl. 10 odst. 6 směrnice 2006/123 musí být vykládán v tom smyslu, že má za následek použitelnost článku 47 Listiny na odvolací řízení zahájené orgánem veřejné moci před kárnou komisí advokátní komory.

Článek 10 odst. 6 směrnice 2006/123 zní: *„Kromě případu, kdy je povolení uděleno, musí být každé rozhodnutí příslušných orgánů, včetně odmítnutí nebo odnětí povolení, plně odůvodněno a musí být napadnutelné u soudů nebo u jiných odvolacích orgánů.“*

Soudní dvůr ve svém rozsudku stanovil, že řízení, které v současnosti probíhá před předkládajícím soudem, nemůže vést k uložení kárné sankce advokátovi, včetně případného vyloučení z advokacie. **Řízení se týká výlučně rozhodnutí kárného žalobce, že nezahájí proti takovému advokátovi kárné řízení. Proti sobě stojí kárný žalobce a ministr spravedlnosti, přičemž proti dotyčnému advokátovi není v této fázi ani vedeno kárné řízení, ani není účastníkem uvedeného řízení. Článek 10 odst. 6 směrnice 2006/123 se tedy v tomto kontextu nepoužije. Toto ustanovení proto nemůže vést k použitelnosti článku 47 Listiny.** Pokud jde o článek 47 Listiny, je totiž třeba připomenout, že toto ustanovení zakotvuje ve prospěch každého, jehož práva a svobody zaručené unijním právem byly porušeny, právo na účinné prostředky nápravy před soudem. Z informací obsažených v předkládacím rozhodnutí přitom nevyplývá, že by za současné situace R. G., který není v této fázi sám účastníkem tohoto řízení, mohl uplatnit právo, které mu bylo přiznáno unijním právem. Na otázku je tedy třeba odpovědět tak, že čl. 10 odst. 6 směrnice 2006/123 musí být vykládán v tom smyslu, že nemá za následek použitelnost článku 47 Listiny na odvolací řízení zahájené orgánem veřejné moci před kárnou komisí advokátní komory, jehož cílem je dosáhnout zrušení rozhodnutí, kterým kárný žalobce ukončil

šetření vedené vůči advokátovi poté, co dospěl k závěru o neexistenci kárného provinění přičitatelného posledně uvedenému advokátovi, a v případě zrušení tohoto rozhodnutí, vrácení spisu tomuto kárnému žalobci.

Plné znění rozsudku je v češtině k dispozici zde: <https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=252125&pageIndex=0&doclang=CS&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=9898417>

Právní názor profesora Laurenta Pecha psaný k tomuto rozsudku pro CCBE je v angličtině k dispozici zde: https://www.ccbe.eu/fileadmin/speciality_distribution/public/documents/DEONTOLOGY/EN_DEON_20201127_Laurent-Pech-Legal-Opinion-on-Case-C-5520.pdf

SDEU: Rozsudek ve věci C-118/20 z 18. ledna 2022 – Článek 20 SFEU – odvolání příslibu udělení státního občanství

Ve svém rozsudku ze dne 18. ledna 2022 ve věci C-118/20 poskytl SDEU výklad článku 20 SFEU týkající se povinností členských států v oblasti nabývání a pozbývání státního občanství z hlediska unijního práva

Odvolání příslibu udělení státního občanství musí být v případě, že je jím znemožněno opětovné nabytí občanství Unie, v souladu se zásadou proporcionality. Členský stát, o pozbytí jehož státního občanství dotyčná osoba žádá, aby mohla nabýt státní občanství jiného členského státu, se však v zásadě musí ujistit, že jeho rozhodnutí vydané v návaznosti na tuto žádost vstoupí v platnost až poté, co skutečně dojde k nabytí nového státního občanství.

Estonská státní příslušnice JY s bydlištěm v Rakousku, požádala v roce 2008 o udělení rakouského státního občanství. Rakouský správní orgán přislíbil udělení tohoto občanství, jestliže do dvou let prokáže, že již není estonskou státní občankou. JY předložila ve stanovené lhůtě potvrzení, že pozbyla estonské státní občanství. Od tohoto data je JY osobou bez státní příslušnosti. Následným rozhodnutím však zrušil rakouský správní orgán původní rozhodnutí na základě vnitrostátního práva a zamítl žádost JY o udělení rakouského státního občanství. K odůvodnění svého rozhodnutí tento orgán uvedl, že JY již nesplňuje podmínky pro udělení státního občanství stanovené vnitrostátním právem. JY se totiž poté, co jí bylo přislíbeno udělení rakouského státního občanství, dopustila dvou závažných správních deliktů a byla také odpovědná za osm správních deliktů spáchaných předtím, než jí byl dán tento příslib.

Vzhledem k tomu, že její žaloba proti uvedenému rozhodnutí byla zamítnuta, podala JY opravný prostředek. Příslušný soud poukázal na to, že s ohledem na správní delikty, kterých se JY dopustila předtím i poté, co jí bylo přislíbeno udělení rakouského státního občanství, byly naplněny podmínky pro odvolání tohoto příslibu. Položil si však otázku, zda situace JY spadá do působnosti unijního práva a zda příslušný správní orgán měl při přijímání rozhodnutí o odvolání příslibu udělení státního občanství, jež brání tomu, aby JY znovu nabyla občanství Unie, toto právo dodržovat.

Za těchto podmínek se předkládající soud rozhodl obrátit se na Soudní dvůr s otázkami týkajícími se výkladu unijního práva. Soudní dvůr v rozsudku vydaném ve velkém senátu vyložil článek 20 SFEU týkající se povinností členských států v oblasti nabývání a pozbytování státního občanství z hlediska unijního práva.

Soudní dvůr ve svém rozhodnutí uvedl, že situace osoby, která je státním občanem pouze jednoho členského státu a tohoto občanství se vzdá – a v důsledku toho ztratí status občana Unie – aby nabyla státní občanství jiného členského státu v návaznosti na příslib orgánů posledně uvedeného členského státu, že jí toto občanství bude uděleno, spadá svou povahou a důsledky do unijního práva, je-li tento příslib odvolán s tím důsledkem, že je této osobě znemožněno znovu nabýt status občana Unie.

Soudní dvůr v této souvislosti nejprve konstatoval, že v době odvolání uvedeného příslibu byla JY osobou bez státní příslušnosti a ztratila svůj status občana Unie. Vzhledem k tomu, že žádost o rozvázání státoobčanského svazku s členským státem jejího původu byla podána v rámci řízení o udělení státního občanství, a že tato žádost vyplynula z toho, že JY s ohledem na příslib, který jí byl dán, plnila požadavky spojené s tímto řízením, nelze na takovou osobu, jako je jako je JY, nahlížet tak, že se dobrovolně vzdala statusu občana Unie.

Zadruhé Soudní dvůr vyložil článek 20 SFEU v tom smyslu, že příslušné vnitrostátní orgány a soudy hostitelského členského státu jsou povinny ověřit, zda je rozhodnutí o odvolání příslibu, v jehož důsledku dotyčná osoba s konečnou platností ztratí status občana Unie, slučitelné se zásadou proporcionality s ohledem na jeho důsledky pro situaci této osoby. Tomuto požadavku slučitelnosti se zásadou proporcionality není vyhověno, je-li takovéto rozhodnutí odůvodněno správními delikty porušujícími zákon o silničním provozu, jež jsou podle platného vnitrostátního práva trestány pouhou peněžitou sankcí.

Soudní dvůr tedy stanovil, že pokud státní příslušník jednoho členského státu požádá o zrušení svého státního občanství, aby mohl nabýt státní občanství jiného členského státu, a požívat tak i nadále statusu občana Unie, neměl by členský stát původu na základě příslibu daného tímto jiným členským státem, přijímat konečné rozhodnutí o zániku státního občanství, aniž by se ujistil, že toto rozhodnutí vstoupí v platnost až poté, co uvedená osoba skutečně nabude nové státní občanství.

Pokud již však dotyčná osoba dočasně ztratila status občana Unie z důvodu, že v rámci řízení o udělení státního občanství jí členský stát původu odňal občanství předtím, než skutečně nabyla státní občanství hostitelského členského státu, má povinnost zajistit efektivní účinek článku 20 SFEU především posledně uvedený členský stát. Tato povinnost platí zejména v případě, jde-li o rozhodnutí odvolat příslib udělení státního občanství, může-li toto rozhodnutí vést k definitivní ztrátě statusu občana Unie. Takové rozhodnutí tedy může být přijato pouze na základě legitimních důvodů a při dodržení zásady proporcionality. Přezkum proporcionality vyžaduje mimo jiné ověřit, zda bylo takové rozhodnutí odůvodněno vzhledem k závažnosti správních deliktů spáchaných dotyčnou osobou.

Plné znění rozsudku je v češtině k dispozici zde: <https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=252341&pageIndex=0&doclang=CS&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=276412>

Odbor mezinárodních vztahů ČAK